

dat Djoecjarchie
an den kerke-
g moegen over-
van Voetius
kolleges doende
des kerke-
den moeilijker
in te stellen

id tegen soo
n te moeten
te, dat hoe
hatten en hoe
t onze verant-
e daden voor

oor God zijn,
we weten dat
en diakenen
en Holland-
lat zij het wel
in Ouderlingen

at des Kerke-
rping van het
drukt. Beware
trij. Geve de
ernstige zaak,
e steeds vrede

In Christus
ijers.

rijven, waarin
n tegen den
worden inge-
maal terug.

ansche week-
cijfers over-
enten in ver-
rangstuk der
onze Kerken
niet hebben,
vergelijking

redikanten van
op het plat-
de voorsteden
e steden van
elke fondsen.
an staatswege
minder dan 3
6 dienstjaren
in 1750; en
e verhoogingen
te dienstjaar,
rnoogd wordt,
maximum van
ats-traktament
e subsidies
gemeenten, die
-18750 en
e deel van pen-
teuningen van
nten.

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

en in de ver-
alt / 1875-
telieren / 1500
lm. / 1400-
00; Mecklen-
burg / 1500
00- / 3350-
-plm. / 5000;
Saksen-Alten-
sagen; Rens-
en Wurttem-

kalle gelezen, 't welk ons echter niet tot het
gewenschte doel heeft gebracht. 't Welk ook
niet kan, omreden dat steeds een hulpmiddel en
geen hoofddoel zijn mag.

Wellicht zouden er predikanten zijn die voor
dit doel te vinden zouden zijn; maar omdat wij
hierna niet bekend zijn, was ons verzoek of
U dit schrijven in Uw blad wilde opnemen,
opdat het onder hunne aandacht werd gebracht,
en zij zich dan met ons in verhouding kunnen
stellen.

't Is hier een burgerlijke gemeente van 3600
inwoners, waar een open veld ligt voor het
brengen van het Evangelie, en daarom zien wij
schreeuwend uit naar een man die ons be-
hulpzaam zou kunnen en willen zijn.

Geachte Redactie, 't is hier geen zaak van
koopwaar om goedkoop geholpen te worden,
maar een ernstig streven om, onder biddend
opzien tot onzen God, mede te werken tot
uitbreiding van Zijn Koninkrijk en opbouw
Zijner Gemeente, te zoeken het welzijn zijner
leden en die van de inwoners deser plaats.

Mocht er een predikant zijn, die voor zulk
eene zaak roeping zou gevoelen, voorzeker zou
hij dan vinden een dankbaren en aangename
arbeid.

Met vriendelijke dankzegging voor de plaatsing.
Uw Ed. du. en. en broeder:
W. VAN BOMMEL.

Van harte hopen wij, dat deze bede om
hulp gehoor moge vinden. Het zou al zeer
droef zijn, wanneer deze Kerk door gebrek
aan Bediening des Woords te gronde ging.
Waar de gemeente haar uiterste kracht
inspannt op financieel gebied, is ze zeker
waard geholpen te worden.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijk's Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door Dr. A.
Kuyper jr. van N. N. te Rotterdam f. 2.
Dringend verzoeken wij den vrienden om
Kootwijk's scholen, die zoo groote behoefte aan
steun hebben, toch niet te vergeten.

Dr. J. H. HOUTZAGERS.
Kootwijk. Voorzitter.

Teeftafel.

Dr. A. KUYPER. EEN GELOOFSTUK. Rede ter
inleiding van de 32e jaarvergadering der
Vereniging voor hooger onderwijs op Gerefor-
meerden grondslag te Haarlem op 4 Juli 1912.
Kampen - J. H. Kok - 1912.

Dit woord, reeds vóór het te HAARLEM werd
uitgesproken in schrift en druk vastgelegd, is
meer dan 'n gelegenheidswoord. De hoofdge-
dachte toch, die er in zit: 'de Stichting van
onze Vrije Universiteit een *Geloofstuk*.' — is
eene, die niet slechts door de bezoekers eener
jaarvergadering der Vereniging voor hooger
onderwijs, maar door allen, die, waar ook, het
gereformeerde leven meeleven, dient opgenomen
in het bewustzijn.

Ik meen daarom goed te doen, op deze REDE
van den geestelijken Vader onzer Universiteit
nog eens de aandacht te vestigen. Om haar
blijvende waarde mag zij in den al maar door
wassenden stroom van drukpers-producten niet
wegdrijven. Wie onder de Gereformeerden, zoo
ten oorzake als elders, op 4 Juli het voorrecht
hebben gemist door middel van de levende
stem haar inhoud in zich op te nemen, moeten
door middel van het gedrukte woord dit nog
zien te doen. Maar ook aan de op 4 Juli be-
voorrechtten kan ik, op grond van eigen ervaring,
de lesing van dit stuk aanraden. Wat ge toch
door oor en oog, door hooren en lezen in u
opneemt, dringt voller en dieper in.

Het woord dat Dr. KUYPER te Haarlem
heeft doen uitspreken, is een van herdenking der
stichting onzer Vrije Universiteit. Dan, en dit
geeft aan dit woord innigheid en macht, dat
het niet alleen 'n geleerd maar ook 'n vroom
woord is, het is 'n woord van herdenking der
stichting, 'niet als een *waagstuk* in overmoed
aangedurf, maar als een *Geloofstuk* waartoe,
gelijk de redenaar bij het annouceren van zijn
thema zegt, 'onze God ons heeft beëld'.

Na verstaat men gewoonlijk onder 'n *ge-
loofstuk* 'n 'leerstuk' of 'n dogma.

Te verkondigen, dat de stichting der Vrije
Universiteit in dien zin 'n *geleefstuk*, 'n
'n dogma zou wesen, heeft bijkens zijn Rede
zelf, Dr. KUYPER echter bedoeld noch gezegd.
Waarom dan nochtans dit woord voor 'n
ander begrip?

Een noot, achter de Rede afgedrukt geeft
hier antwoord op.

'Ik spreek, om de tegenstelling met *waagstuk*
hier niet van een *geleefdaad*, maar van een
geleefstuk.'

'Geleefdaad' was de eerste handeling, toen
men tot in het leven roepen van de Vrije
Universiteit overging. *Geleefstuk* daarentegen
is het gehele complex van handelingen, dat
zich nu nog in de instandhouding van deze
Universiteit voortzet. 'Er is', zoo staat er op
het einde van deze aantekening, 'geen reden
waarom men in deze lijn van gedachten niet
ook van *geleefstuk* zou spreken, ook al was
op dit woord reeds beslag gelegd voor het
begrip van leerstuk of dogma'.

Dit als *Geloofstuk* het karakter van de stichting
der V. U. teekend, heeft Dr. KUYPER het aller-
eerst over wat hij, met een, door hem geleefd
beeld van fersche realisme, noemt de 'geleefte-
weeten'.

Hier zijn dooreengestrengd uit de zeventiger
jaren een stuk van onze parlementaire geschie-
denis en een stuk van Dr. KUYPER's eigen
levensgeschiedenis.

Het plan om Dr. v. RONKEL en Dr. KUYPER in de
Theologische Faculteit der Universiteit, waartoe
men het Amsterdamse Athenaeum wilde ver-
heffen, te doen optreden, had KUYPER 'ongee-
recht' in het politieke vraagstuk van het
Hooger Onderwijs gemengd'. Dit plan, opgeko-
men toen de wet op het H. O. van 28 April
1876 in aantocht was, scheen echter voor
KUYPER, van Antirevolutionair standpunt be-
zien, waardeloos en toen hij in 1874 Kamer-
lid was geworden, riep hij hem al meer het
denkbeeld van een geheel zelfstandige stichting
voor hooger onderwijs waarop der Calvinisten
wetenschap moest opgebouwd. Ook GROEN en
ELOUT werden voor dit denkbeeld gewonnen.

Aleen maar, men *dorst* het niet aan. Slechts
voor het beginsel van *vrijmaking* van het H. O.
zou men als Antirevolutionaire Kamerclub opko-
men en dit beginsel helpen vastleggen in de
wet. Doch juist toen men zich in Maart '76
daartoe zou opmaken, kwamen de tegenstand-
ers. De dood van JAN WILLEM VAN LOON, de krank-
heid van GROEN, waartoe hij in 1874 stierf; de
senuwte van KUYPER zelf, 'die hem nood-
zaakte zich aan allen parlementairen arbeid te

onttrekken en de wijk te nemen naar het bui-
tenland'.

Maar ook in die bange dagen liet het
denkbeeld van Universiteitsstichting KUYPER
niet los. 'Het was altoos weer dat ideaal van
onze Vrije Universiteit dat zich in mij als ver-
wring en geen uitweg kon vinden.' 'Het moest,
en ik kon niet.'

Dan vertelt de redenaar hier verder hoe
hij, half-hersteld, na anderhalf jaar in het
land terugkomt. GROEN is inmiddels gestorven,
de anti-revolutionaire actie in het land schijnt
verloopen. Met ELOUT, ROTOERS en ESSEN
brengt hij de Universiteitsgedachte weer op het
tapijt. Maar er is geen bezieling. En toch is er
nu al sedert 23 April 1876 de wet die de vrij-
making van het H. O. bracht.

Doch, de bezieling die ontbrak, kwam.
KAPPEYNE's 'scherpe Resolutie' prikkelde tot
actie; wakte de ingeslochten kracht weer op;
werkte als exciterend middel.

Het waren de dagen van het volkspetitionne-
ment.

En 'op eens gleed ons durt voor moedeloos-
heid in het hart.'

De vernieuwde bezieling voor het christelijk
lager kwam ook het christelijk hooger-onderwijs
ten goede.

'In die gemoedstemming werd toen van
meerdere kanten tegelijk de idee der Univer-
siteitsstichting weer aangegegrepen'. Reeds op
12 Februari '79 stond ons statutum met Koninklijke
goedkeuring in het Staatsblad. Nog hetzelfde
jaar werden reeds de twee eerste hoogleraren
aangesteld'. Met dank aan God besluit de
redenaar dit zijn vertellen van de geboorte-
weeën, met de vermelding van het feit van
20 Oct. 1880, toen hij, in de kerk op den
Dam, de inwijdingrede mocht houden over:
Sovereiniteit in eigen kring.

Het is niet mijn bedoeling hier van deze
Rede een exposé te geven. Het is mij alleen
te doen er nog eens de aandacht op te vestigen.
Toch wil ik er nog enkele grepen uit doen.

Zoo, waar de redenaar in verband met de
vrijmaking van het hooger onderwijs, niet slechts
de Calvinistische, maar ook op de nationale
betekenis der verschijning van de Vrije Uni-
versiteit op het vaderlandsch af spreekt. Deze
passus (p. 9-11), die kort samvat wat ook in
Dr. KUYPER's geschriften: *Bede om een dubbel
corrigendum*, *Strikt genomen* en de *Inwijdingrede*
te vinden, geeft een helder inzicht in wat de
AKADEMIE ten oorzake zoo vóór als ná de
Fransche Revolutie was. Daarvóór, 'zelfstandige
corporatie met eigen rechten', daarna, ver-
nietiging van al de corporatieve rechten en
een instituut geknecht door den Staat. Een
helder inzicht ook in de betekenis der wet van
'76, die een Vrije Akademie weer mogelijk
maakte. Al was het dan ook, dat zulk een
Akademie in 1904 met den *effectus civitatis*
en het beginsel van staatssteun, eerst burger-
recht verkreeg.

Maar ook dat deel van de REDE waarin over
de 'tweeleel wetenschap' wordt gehandeld, ver-
dient bijzondere opmerking.

In voor ieder verstaanbare woorden wordt
daar uiteengezet de tegenstelling van de weten-
schap die wel en die niet met Gods openbaring
rekent. En hier, waar geweten wordt op de roeping
onzer Universiteit: 'den strijd aantebinden
tegen het onduidelijk beginsel, waartoe de
moderne wetenschap haar levenskracht trok', —
verstuimt KUYPER niet, ons ook een woord
van hoogere waardeering te doen hooren voor
'de winste van onze macht over de natuur
en de winste inzake ons kenvermogen', welke
deze wetenschap ons gebracht heeft. Van KANT
heeft het daarbij, dat 'hij een licht op ons ken-
vermogen heeft doen vallen, gelijk het vóór hem
zelfs niet werd vermoed' (p. 17). En verder
(p. 18), 'Waarne eens Augustinus en Thomas,
Calvin en Voetius ook uitschitterden, wat Kant
't eerst greep, greep hunner nog niet één'.

Ben het er goed mee eens.

Maar evengoed ben ik eens met Dr. KUYPER,
wanneer hij, na die tweeleel waardeering, aan
de moderne wetenschap verwijt, 'dat zij de
heilige kunst om den zieletoed van ons inge-
slochten ik te onderwerpen, niet alleen geest
verloerd heeft gebracht, maar bijna verloor
heeft'. De daar volgende bladzijden waarop hij
het heeft over de roeping der christelijke weten-
schap, 'wier bloei vraagt voor alle vakken
duurzaamheid en eenheid van beginsel, vraagt
om een *school*', — die bladzijden, zoo prachtig
door de vastheid van overtuiging, die er u uit
toespreken en door de bezieling, die er van uitgaat,
vormen, ook door het esthetisch schoon van
haar woordkunst en haar doorvoelde beelden,
het hoogtepunt van de REDE.

Het slot van de REDE, dat, naar tijd en
plaats bijzonder de leden en begunstigers der
Vereniging voor Hooger Onderwijs raakt, zou
ik, al deed de redenaar, zoals ik hem op
4 Juli in HAARLEM hoorde en zag, mij ook nog
in niets aan 'seniele aemetheit' denken,
willen noemen het 'geestelijk testament van den
vader onzer Vrije Universiteit'.

Maar men lese en herlese zelf EEN GELOOF-
STUK.

G.

Uit de Pers.

In de *Geldersche Kerkbode* schreef Dr. Schouten
over het gebed voor en de dankzegging na de
predicatie, die gewoonlijk door een der ouder-
lingen in de consistorie verricht wordt.

In onze Gereformeerde kerken bestaat de ge-
woonte, dat voor den aanvang van den dienst des
Woords namens den kerkeraad door een van de
ouderlingen een gebed wordt gedaan, met het oog
op de samenkomst van de gemeente.

Meermalen werd de vraag gedaan, of zulk een
gebed niet overvloedig ware en niet gevoelig kon
nagelaten worden. Er wordt immers in het gezin
reeds gebeden, vóór men zich opmaakt, om zich
onder de verkondiging van Gods Woord neder te
setten. Daarenboven hebben wij ook nog het
particuliere gebed, dat door elken kerkeraad bij
zijn komst in het huis des Heeren wordt opgelesen
tot den troon der genade. Eindelijk komt hier nog
bij het gemeenschappelijke gebed, dat bij den
aanvang van de godsdienstvereeniging door den
kerkeraad in naam van heel de gemeente tot den
Heere wordt opgelesen.

In den eigenlijken het gebed in de consistorie niet
overbodig te noemen, en loopen wij niet gevaar,
door al te veel gebeden in een kort tijdsbestek
samen te brengen, het gebed als zodanig te
vermoeden?

Wij meenen op deze telkens weer opduikende
vraag een ontkennend antwoord te moeten geven,
maar hierbij tevens de aandacht te moeten vestigen
op het eigenaardig karakter, dat dit gebed draagt
en dat door den voorganger niet uit het oog mag
worden verloren.

In het gezin wordt door den priester des huizes
het gebed gedaan in naam van de huisgenooten.
Bij het komen in de kerk bidt elk lid der ge-
meente voor zichzelf persoonlijk. Bij het gemeen-
schappelijk gebed verschijnt de dienaar des Woords,
in naam van heel de gemeente, voor het aange-
zicht des Heeren.

Er blijft dus nog plaats over voor het gebed
dat, in naam van den kerkeraad, vóór den dienst
in de consistorie wordt gedaan. Wij zouden dat
gebed zelfs niet gaarne missen, al zouden wij over
het algemeen aanvaarden, dat het wat meer aan
zijn doel beantwoordt. Menigvuldig toch is de
kijnt, dat er bij de gelegenheid dikwerf voor
alles en allerlei gebeden wordt, terwijl de hoofdaak
waarmee het in dit gebed gaat, op den achtergrond
wordt gedrongen, of, wat ook voorkomt, geheel
uit het oog wordt verloren. De voorganger heeft
sich reedschap te geven van het feit, dat hij bij
dit gebed in naam van den kerkeraad optreedt en
dat zijn bidden niet een persoonlijk, maar een
ambtelijk karakter heeft te dragen. Zal zulk een
gebed waarlijk aan zijn doel beantwoorden, dan
moet het kort en zakelijk zijn. In de allerleerste
plaats kort, want anders loopt men gevaar in
plaats van stichting ontzichtig te brengen. In de
tweede plaats zakelijk, waarbij men zich helder
rekenenschap moet geven van de zaak, waarom het
gaat. De kerkeraad heeft hier bij monde van den
dienstdienende dienaar het aangezicht des Heeren
te zoeken, opdat het Gods bezieling, den dienaar
des Woords te sterken tot den arbeid, waartoe
deze in het midden der gemeente geroepen al
worden. Hij moet in naam der gemeente het gebed
der gemeente dragen voor Gods troon en in den
naam des Heeren het Woord Gods brengen aan
de gemeente.

Met het oog op deze dubbele werkzaamheid
vraagt de kerkeraad van den Heere, dat het Hem
behage zijnen dienaar te bekennen tot den dienst
der gebeden en den dienst des Woords, opdat het
gemeenschappelijk samenzijn moge zijn der ge-
meente ten zegen, Gode tot eere.

Deze eene zaak heeft de kerkeraad van den
Heere te vragen. Niets meer, maar ook niets
minder. Al het andere, hoe goed ook bedoeld, is
in dit gebed niet op zijn plaats en geeft zoo licht
tot ontzichtiging aanleiding. Er gaan zelfs hier en
daar stemmen op, om voor deze werkzaamheid een
formuliergebed te gebruiken, opdat aan het kwaad
van het subjectivisme in dezen weg een einde
moge worden gemaakt.

Daar zit in deze gedachte wel iets, dat ons
toelacht. Wij bezitten echter geen formuliergebed
voor deze ambtelijke werkzaamheid. Nu zou er
wel door den kerkeraad zulk een gebed kunnen
worden opgesteld, maar dit zou op onderscheidene
plaatsen tot allerlei onaangename verwikkelingen
aanleiding kunnen geven.

Het komt ons voor, dat het noodig is, dat zoo
nu en dan eens op deze uiterst kiese zaak de
aandacht wordt gevestigd, opdat het gebed in de
consistorie niet ga omtrent in een ijdel verhaal
van woorden, maar meer en meer ga beantwoorden
aan dit doel, dat het beoogt. De prediker der
profeet moet ootmoed hier aan de profeten onderworpen
zijn; dan zal het gebed in de consistorie niet bli-
ven zijn oevervreden, maar in de daarvoor aan-
gewezen bedding worden geleid.

Dan werd ons door een welwillend lezer gevraagd,
hoe wij oordeelden over de dankzegging, die in som-
mige kerken na den dienst des Woords in gebruik is.
Is het niet wenschelijk, dat er niet alleen een
gebed vóór, maar ook een dankzegging na den
dienst in de consistorie geschiedt?

Het mag van algemeene bekendheid worden ge-
acht, dat uniformiteit in deze zaak in onze kerken
wel gemist. Op sommige plaatsen heeft men de
gewoonte vóór elken dienst een gebed te doen,
maar is de dankzegging niet gebruikelijk. Op
andere plaatsen begint men elken dienst met gebed
en eindigt men met dankzegging. Eindelijk treft
men ook kerken aan, waar men voor den dienst
denk het gebed doet voor den ganschen dag, en
waar men na den middag- of avonddienst de
werkzaamheid van den dag met dankzegging besluit.

Het komt ons voor, dat deze laatste gewoonte
als de beste diende aangemerkt. De dienaar des
Woords treedt niet op als privaat persoon, maar
in naam van den kerkeraad, krachtens het gezag
van den dag. God dank wordt gezegd, namens
van Christuswege op de ambtsdragers rust.

Waar nu aan het begin van den dag gevraagd
wordt, dat de Heere den dienaar des Woords
moge bekennen tot den arbeid, waartoe deze
geroepen wordt, en dat de Heere zijn Woord door
de werking van den Heiligen Geest mag dienstbaar
maken aan de eere zijns Naams, daar is het, dunkt
ons, alleszins wenschelijk, dat ook aan het einde
van den dag God dank worde gezegd, namens
den kerkeraad, voor de ondersteuning Zijnen
dienstknecht geschonken.

Nu komt het ons voor, dat het doel van dit
gebed en van deze dankzegging beter in het oog
zal worden gevat, wanneer men ze aan het begin
en aan het einde van den dag plaatst, dan wanneer
men ze aan het begin en einde van elken dienst
laats plaatsen hebben. Dat men op meerdere plaatsen
nog niet tot deze gewoonte gekomen is, valt dunkt
ons gemakkelijk te verklaren.

Een breed uitgemeten gebed vóór den dienst,
dat zijn doel voorbij streift, werkt steeds ont-
zichtigend; hoeveel te meer een dankzegging na den
dienst, die niet aan zijn doel beantwoordt.

Het gebed voor den dienst kan, zoals wij de
vorige maal aantoonde, reeds zoo gemakkelijk
ontaan, maar bij de dankzegging na den dienst
is dit gevaar nog veel grooter. Hoe licht kan hier
de dienstdienende onderling het subjectieve terrein
betreden. Indien de bediening des Woords niet al
te zeer in zijn smaak is gevallen, loopt hij gevaar
hiervan iets in zijn dankte te laten doorschemeren.

Hoe ontzichtigend zoo zulk een subjectieve dank-
zegging niet kunnen werken, en welke schadelijke
gevolgen zou zij niet met zich kunnen brengen?
Hier is noodig een zich goed bewust zijn van zijn
ambtelijke roeping, waarbij tact en wijsheid niet
gemist kunnen worden.

Wordt het doel van het gebed in de consistorie
goed in het oog gehouden, en de betekenis van
de dankzegging in de consistorie recht gevat, dan
komt het ons wenschelijk voor, des morgens met
gebed te beginnen en des avonds met dankzegging
te eindigen.

Officiële Berichten.

Ondergeteekende maakt bij desen aan de
Geref. kerken in Nederland bekend, dat tot
hoogleraren aan de Theologische school te
Kampen benoemd zijn: Dr. J. Ridderbos, van
Bussum en Dr. B. Wielinga, van Amsterdam.

A. DE GEUS, syn.-scriba.

Generale Synode der Geref. Kerken.

In de Noorderkerk te 's Gravenhage is Dinsdag
10 Sept. te 10 uur de buitengewone Synode
der Geref. Kerken in tweede zitting saamge-
komen.

De voorzitter, Dr. Hockstra van Arnhem,
opent de vergadering, laat zingen Psalm 135: 2,
leest den 93sten Psalm en gaat voor in gebed.

Vervolgens houdt hij een korte toespraak,
waarin hij herinnert dat de Synode voor een
bepaald doel bijeen gekomen is, n.l. voor de
benoeming van twee hoogleraren aan de Theo-
logische School, en de broeders welkom heet.

De algemeene verwachting was, dat een tweede
zitting niet noodig zou zijn, maar de leiding
des Heeren was anders. 't Was een teleurstelling
dat Dr. Aalders en Dr. de Moor de benoeming
niet aanvaardden, doch wij hebben in Gods doen
te herusten.

Uit de voorlezing der presentielijst blijkt,
dat alle primat-algevaardigden aanwezig zijn,
behalve voor Z.-Holland ten N., voor Z.-Holland
ten Z. en voor Friesland ten N., waar één
primus-ouderling zich door zijn secundus ver-
vangen liet.

De notulen der vorige zitting worden door
den raten scriba, Dr. De Geus, gelezen en
door de Synode goedgekeurd.

Ingekomen zijn:

1. Berichten van de professoren der Theol.

Faculteit van de vrije Universiteit, dat zij de
zitting der Synode niet kunnen bijwonen.

2. Mededeelingen van Dr. Aalders en Dr.
de Moor, dat zij om onderscheidene redenen
de eervolle roeping, die tot hen kwam, niet
hebben kunnen opvolgen.

3. Missive van het Curatorium der Theol.
School, met mededeeling dat het in zijne ver-
gadering van 9 Sept. besloten heeft, aan de
Synode de navolgende voordrachten te doen:

Voor de vacature-Noordrij: de doctoren J. Ridder-
bos te Bussum en W. A. van Es te Leeuwarden;
en voor de 5de hoogleraarplaats de doctoren
T. Hockstra te 's Hertogenbosch en B. Wielinga
te Amsterdam.

4. Missive van de classis Utrecht, waarin
deze aan de Synode de vraag doet, of 't geen
overweging verdient, in de huidige omstandig-
heden niet over te gaan tot de benoeming van
hoogleraren aan de Theol. School, maar te
zoeken naar een werz, die leiden kan tot een-
heid van opleiding. Tevens zou de classis dan
in overweging willen geven, het Curatorium
der Vrije Universiteit te verzoeken, intusschen
ook niet over te gaan tot benoeming van hoog-
leraren.

Dese Utrechtsche missive komt thans 't eerst
aan de orde. Besloten wordt met algemeene
stemmen, hierop niet in te gaan. De vraag aan-
gaande de bevoegdheid deser synode, om over-
eenkomstig het verzoek der classis-Utrecht te
handelen, wordt hierbij in 't midden gelaten.

De Synode gaat over in Comité-generaal.

Na de opheffing daarvan wordt mededeeling
in de vacature-Noordrij benoemd is Dr.
Ridderbos van Bussum, en tot vijfden hoog-
leraar Dr. Wielinga, van Amsterdam.

De vraag wordt gedaan, hoe zal moeten ge-
handeld, bijaldien ook dese broeders (of een
hunner) bedanken. Sommige synodeleden wen-
schen, dat dan een commissie worde aangewezen
(b.v. het Curatorium) om eene pleuue benoe-
ming te doen; anderen achten wenschelijk, dat
dan weer een nieuwe zitting deser Synode
gehouden worde; een enkele wil dese Synode
sluiten, om een nieuwe Generale Synode saam
te roepen; anderen vragen of dese vergadering
niet besluiten kan, de secundum aan te wijzen,
indien de primi bedanken?

Besloten wordt, dat, bij nieuwe teleurstelling,
dese Synode in derde zitting zal samenkomen.
Het Moderamen zal dan samenroepen.

De voorzitter spreekt een woord van dank
voor den goeden gang van zaken